

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/152/2018
Identifikačné číslo spisu: 2017200369
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:2017200369.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: O. S. G., bytom Z., Y. XXX/X, zastúpený advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o. Bratislava, Dobšinského 12, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. 32444-3/2017-BA zo dňa 20. 06. 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sa/22/2018-108 zo dňa 18. júna 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/22/2018-108 zo dňa 18. júna 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 23Sa/22/2018-108 zo dňa 18. júna 2018, podľa ust. § 191 ods. 1 písm. c/, d/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 32444-3/2017-BA zo dňa 20. 06. 2017, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu pobočky Galanta č. 700-0600003617-GC09/17 zo dňa 27. 01. 2017 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd z obsahu administratívneho spisu žalovanej zistil, že žalobcovi bola na základe rozhodnutia Slovenskej lekárskej komory č. L1A/TT/0322/05 zo dňa 20. 09. 2005 vydaná licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore všeobecné lekárstvo. Žalobca sa odhláškou registračným listom fyzickej osoby zo dňa 20. 08. 2008 odhlásil z povinného poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby (ďalej len „SZČO“) k 31. 08. 2008. Na základe jeho žiadosti o zrušenie povolenia na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení

Trnavský samosprávny kraj rozhodnutím zo dňa 03. 06. 2008 (správne malo byť 30.06. pozn. kasačného súdu) zrušil dňom 31. 08. 2008 povolenie žalobcovi na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. „461/2003 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“), postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o dôvodnosti žaloby.

4. Krajský súd považoval v prejednávanej veci za potrebné posúdiť, či žalobca mal status SZČO aj po období od 01. 09. 2008, kedy už bol zamestnancom a konateľom spoločnosti SALUBER K&K s.r.o., ktorému rozhodnutím zo dňa 30. 06. 2008 č. TA/2008/1103 bolo vydané povolenie na prevádzkovanie zdravotného povolania, a to ambulanciu všeobecné lekárstvo a ambulanciu fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia. Úlohou správnych orgánov bolo vyriešenie tejto právnej otázky, týkajúcej sa výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., teda či žalobca vykonával v čase od 31. 08. 2008 činnosť SZČO.

5. Podľa názoru krajského súdu riešeniu tejto otázky správne orgány nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobca v odvolaní namietal, nezaoberala sa podstatnou námietkou, a to, že žalobca dňa 28. 08. 2008 podal odhlásku do Sociálnej poisťovne, pobočky Galanta, že nebude vykonávať činnosť ako SZČO od 01. 09. 2008. Túto skutočnosť je potrebné dôkladne zisťovať, a to ešte predtým, ako žalovaná ako odvolací orgán dospela k záveru, že poistenie žalobcu nezaniklo k 31.08. 2008, a to z dôvodu, že žalobca mal za rok 2007 vyšší príjem ako umožňoval osobitný predpis, čo je 12 - násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

6. Poukázal na to, že v administratívnom spise sa nachádza aj rozhodnutie Trnavského samosprávneho kraja č. TA/2008/1103 zo dňa 30. 06. 2008, ktorým sa žalobcovi dňom 31. 08. 2008 ruší povolenie poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo a zároveň od 01. 09. 2008 sa povoľuje prevádzkovať zdravotnícke zariadenie 1./ ambulancia všeobecné lekárstvo, kde odborným zástupcom je O.. S. G., miesto prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia je ObZS Sládkovičovo, Košútska cesta 896 a 2./ ambulancia fyziatria - balneológia a liečebná rehabilitácia s odborným zástupcom O.. O. G., s miestom prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia Galanta, Šafárikova 431/4. V danom smere, sa krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil so žalobnými dôvodmi žalobcu, pričom aj z obsahu správneho spisu nebolo jednoznačne preukázané, že by žalobca po 31. 08. 2008 naplnil status SZČO, nakoľko bol držiteľom iba licencie vydanéj podľa § 68 zákona č. 578/2004 Z.z., ale bol aj v pracovnom pomere od 01. 09. 2008 v spoločnosti SALUBER K&K s.r.o. Sládkovičovo, Cukrovar 217/3.

7. Podľa názoru krajského súdu zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodiť správny právny záver, ktorý ani správny orgán prvého stupňa a ani žalovaná vo svojom rozhodnutí nemohla odôvodniť, pretože táto základná otázka v danom konaní nebola zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány zaoberali existenciou žalobcu ako SZČO a posudzovali jeho príjem po roku 2007 na základe akého výkonu práce tento príjem dosiahol, bolo by možné posúdiť správne aj otázku výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.

8. Krajský súd zastával názor, že rozhodnutie žalovanej bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietka žalobcu, že po období 31. 08. 2008 nevykonával činnosť SZČO, teda nespadá ako poistenec pod režim poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, je dôvodná, a preto súd predmetné rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c/ S.s.p. zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

9. K samotnej aplikácii ustanovenia § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, krajský súd uviedol, že k zániku poistenia podľa tohto ustanovenia dochádza len v prípade, ak by status SZČO bol zachovaný, čo v danom prípade nie je, pretože žalobca v čase od 01. 01. 2008 nevykonával činnosť SZČO, pretože na vykonávanie tejto činnosti sa vyžaduje oprávnenie povolenie Trnavského samosprávneho kraja, ktorý už v čase od 01. 09. 2008 ako SZČO nemal a bol v pracovnom pomere spoločnosti SALUBER K&K s.r.o.

10. Krajský súd uviedol, že podľa § 21 ods. 4 písm. b/ Zákona o sociálnom poistení, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy SZČO uvedenej v § 5 písm. c/ dňom zániku týchto oprávnení. Ustanovenie § 21 ods. 4 je ustanovením špeciálnym vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 1, ktoré je ustanovením všeobecnej povahy upravujúcim vznik a zánik sociálneho poistenia u SZČO v súvislosti s výškou príjmu v rozhodnom období. Zákon pre vznik poistenia k 1. júlu predpokladá existenciu statusu SZČO a požadovaný príjem a pre zánik k 30. 06. status zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem. Pre zánik sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 4 Zákona o sociálnom poistení, je relevantný zánik statusu SZČO a na príjem sa neprihliada. V takomto prípade poistenie zaniká dňom právnych skutočností vymenovaných v § 21 ods. 4, v danom prípade v zmysle § 21 ods. 4 písm. b/ dňom zániku oprávnenia k 31. 08. 2008.

11. Krajský súd zastával názor, že rozhodnutie žalovanej, ktoré bolo predmetom prieskumu v tomto konaní bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. K samotnej aplikácii ustanovenia § 21 zákona o sociálnom poistení správny súd poukázal na to, že toto ustanovenie upravuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia u SZČO. Pre vznik tohto poistenia ku dňu 01. 07. zákon predpokladá jednak status SZČO a jeho príjem, ktorý je v zákone špecifikovaný podľa druhu výšky a relevantného obdobia pre zánik tohto poistenia k 30. 06. Z tohto je možné vyvodit' záver, že k zániku poistenia u SZČO dochádza len v prípade, ak by status SZČO zostal zachovaný, čo v danom prípade nie je, pretože žalobca od 01. 09. 2008 nevykonával činnosť SZČO a na vykonávanie tejto činnosti sa vyžaduje povolenie vydané Trnavským samosprávnym krajom, ktoré už v čase 01. 09. 2008 nemal.

12. Poukazom na vyššie uvedené krajský súd námietky žalobcu uvedené v žalobe považoval za dôvodné, a preto predmetné rozhodnutie žalovanej ako i prvostupňového správneho orgánu podľa § 191 ods. 1 písm. c/ zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

13. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. Navrhovala, aby pôvodne najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 23Sa/22/2018 zo dňa 18. júna 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná vyslovila svoj nesúhlas s právnym posúdením veci zo strany krajského súdu a naďalej zotrvala na názore, že žalobcovi, ktorý bol v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/TT/0322/05) nezaniklo povinné nemocenské poistenie povinné dôchodkové poistenie SZČO dňa 31. augusta 2008.

15. Žalovaná poukázala na to, že podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 nadobudla status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 každá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Podľa právneho názoru žalovanej licencia na výkon

samostatnej zdravotníckej praxe (§68 ods. 1 písm. a) vykonávanej podľa ust. § 10 zák. č. 578/2004 Z. z. označovaná ako licencia L1A, na základe ktorej môžu samostatnú zdravotnícku prax vykonávať zdravotnícki pracovníci napr. v povolani lekárov, logopédov, psychológov, sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, t. j. za oprávnenie na vykonávanie podnikateľskej činnosti a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia podľa ust. § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010.

16. Uviedla, že priamo zo zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) (§68 ods. 1 písm. a) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie (§3 ods. 4 písm. c) a poskytovať zdravotnú starostlivosť (§4 písm. b) v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (§10 ods. 2) a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zák. č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

17. Na podporu vyššie prezentovaného názoru žalovaná poukázala na list ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR, č. 7410/2017-M OPVA-14483 zo dňa 20.4.2017.

18. Vzhľadom na uvedené zastávala žalovaná názor, že výkon činnosti na základe licencie typu L1A nie je podmienený vydaním povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia resp. povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti príslušným orgánom.

19. Taktiež žalovaná uviedla, že príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou podľa ust. § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, je rozhodujúci až pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 1. júlu kalendárneho roka. (§21 ods. 1) Rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba ktorá spĺňa definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia, dosiahla v rozhodujúcom období príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

20. Žalovaná zotrváva na právnom názore, že žalobcovi, ktorý bol držiteľom oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, t. j. licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A, aj po 31. auguste, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie podľa ust. § 21 ods. 4 písm. b) zák. č. 461/2003 Z. z. (znenie účinné do 31. decembra 2010) dňom 31. augusta 2008, napriek tomu, že podal v pobočke Sociálnej poisťovne Registračný list fyzickej osoby - odhlášku zo sociálneho poistenia z dôvodu zrušenia povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia Nitrianskym samosprávnym krajom. Na túto skutočnosť, nemá podľa žalovanej vplyv ani podanie Registračného listu fyzickej osoby - odhlášky zo sociálneho poistenia dňom 31. augusta 2008 vzhľadom na to, že Registračný list fyzickej osoby - prihláška resp. odhláška zo sociálneho poistenia má len deklaratórne účinky t. j. deklaruje skutočnosti, ktoré vznikli priamo zo zákona č. 461/2003 Z. z. Žalovaná súčasne uviedla, že zákon č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov nevyučuje súbeh poistení a preto, ak SZČO ktorej vzniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie, zároveň nadobudne aj právne postavenie zamestnanca, nezaniká jej z tohto titulu povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie SZČO. /§138 zák.č. 461/2003 Z.z./

21. Žalovaná ďalej namietala, že jej nie je z napadnutého rozsudku krajského súdu zrejmé na základe akých skutkových zistení a právnych záverov krajský súd ustálil skutočnosť, že ...."existuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobcu k 31.08.2008, ktoré zrušené nebolo"...V tejto súvislosti žalovaná poukázala na to, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Galanta, č. 700-0600003617-GC09/17, zo dňa 27. januára 2017 je prvým rozhodnutím pobočky Sociálnej poisťovne o spornej otázke zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia. Keďže do 27. januára 2017 neexistovalo rozhodnutie o zániku poistenia žalobcu ku dňu 31. augusta 2008, nemožno spravodlivo žiadať, aby bola reálna neexistencia tejto právnej skutočnosti preukázaná.

22. Vzhľadom na uvedené žalovaná navrhla rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovanej

23. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadril podaním z 18.10.2018. Žalobca poukázal na to, že zákonodarca účasť osoby na povinnom sociálnom poistení viaže na kumulatívne splnenie dvoch podmienok a to je status SZČO a výkon zárobkovej činnosti, ktorý žalobcovi z licencie L1A neplynul. Uviedol, že žalovaná v konaní nepreukázala, že žalobca po 31.8.2018 (zrejme chyba v písaní pozn. kasačného súdu) dosahoval príjmy ako SZČO. V tejto súvislosti upriamil pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu SR II. ÚS 426/2012, podľa ktorého pri výklade pojmov podľa § 5 a § 21 ods. 4 zák. o sociálnom poistení je potrebné uprednostniť výklad materiálny. Má za to, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe oprávňuje držiteľa na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov, avšak licencia nezakladá štatút SZČO. Žalobca nikdy nevykonával samostatnú zdravotnícku prax v povolani lekárov na základe licencie SLK na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Vytýkal žalovanej, že vôbec nevzala do úvahy, že samostatnou zdravotníckou praxou sa rozumie poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia.

24. Žalobca súhlasil s tým, že prihláška alebo odhláška zo sociálneho poistenia sama osebe nemôže zakladať vznik alebo zánik povinnej účasti na sociálnom poistení, nakoľko tieto nastávajú priamo zo zákona. V nadväznosti na uvedené však má za to, že je povinnosťou žalovanej skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná (či odhláškou je preukázaný skutkový stav, ktorý má následok zánik poistenia) a rozhodnúť o tom. Nepovažoval za pravdivé tvrdenie žalovanej, že neexistuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobcu ku dňu 31.8.2018. (zrejme chyba v písaní, pozn. kasačného súdu) Na základe žalobcom podanej odhlášky, po ktorej preskúmaní dospela príslušná pobočka Sociálnej poisťovne k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia, bolo vyznačením v spise rozhodnuté o zániku poistenia k 31.8.2018. (zrejme chyba v písaní, pozn. kasačného súdu)

25. Vzhľadom na uvedené žalobca žiadal, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

26. Podľa ust. § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

27. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 S.s.p), kasačnú sťažnosť žalovanej prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

28. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/22/2018-108 zo dňa 18. júna 2018, ktorým krajský súd rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 32444-3/2017-BA zo dňa 20. 06. 2017, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu pobočky Galanta č. 700-0600003617-GC09/17 zo dňa 27. 01. 2017 zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

29. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu.

30. Predmetom preskúmvacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 32444-3/2017-BA zo dňa 20.06.2017, ktorým žalovaná podľa ust. § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. odvolanie O. S. G. podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovni, pobočka Galanta, č. 700-0600003617-GC09/17 zo dňa 27. januára 2017, vo veci zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia v celom rozsahu zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie. Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Galanta rozhodla o tom, že samostatne zárobkovo činné osobe O. S. G. (žalobcovi) nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008.

31. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p.). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

32. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúma, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

33. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, nevykonal v súlade s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou

úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., postupom podľa Správneho súdneho poriadku, z ktorých dôvodov kasačný súd považoval právny záver správneho súdu o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej za nesprávny.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

34. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

35. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

36. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

37. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

38. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe ne/zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zameral svoju pozornosť.

39. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov ako i právneho záveru Veľkého senátu formulovaného v jeho rozhodnutí sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k opačnému záveru ako krajský súd. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na ust. § 462 ods. 1 S.s.p. dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť.

40. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021.

41. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: .....“ Zákonomdarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou LIC.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciu L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolania udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“

42. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp.zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále

držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

43. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 1Vs 3/2019, zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1, 3, § 227 ods. 2, písm. a/, § 228 ods.1, 2, 3, 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatoval: .....“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takého poistenia. V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie.

Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od .....“túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO -

odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

44. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení, č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: .....“Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiť“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

45. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

46. Skutkové zistenia v danej veci potvrdili, že žalobca aj po vydaní rozhodnutia č. TA/2008/1103 zo dňa 30. júna 2008, Trnavského samosprávneho kraja, ktorým o. i. žalobcovi ku dňu 31. augustu 2008 zrušil povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo, bol i naďalej držiteľom licencie číslo: L1A/TT/0322/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou dňa 20. septembra 2005 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch preto rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003Z.z., keď rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobca ako držiteľ licencie L1A mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., keď v prípade žalobcu ako držiteľa licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jeho vôle ako držiteľa tejto licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobca ako držiteľ tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíval, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

47. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd kasačné námietky žalovanej, ktorými namietala nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom v zmysle § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

48. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

49. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.